بەش: زمانی کوردی

کۆلێژ: پەروەردە/ شەقڵاوە

زانکۆ: سەلاحەددین

بابەت : تیۆری ئەدەبی

پەرتووکی کۆرس: ساڵی چوارەم(کۆرسی یەکەم)

ناوی مامۆستا: د. سەیوان مەحەمەد تاهیر

پلەی زانستی: مامۆستا

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٤- ٢٠٢٥

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1. ناوی کۆرس	تیۆری ئەدەبی
2. ناوی مامۆستای بەرپرس	سەیوان مەحەمەد تاهیر

3. بەش/ کۆلێژ	زمانی کوردی/ کۆلێژی پەروەردە- شەقڵاوە
4. پەیوەندی	ئیمێل:saewan.mt@gmail.com ژمارەی تەلەفۆن (بەپێی ئارەزوو):٠٧٥٠٤٦٢٥٩٥٨
5. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	سێ کاتژمێر لە هەفتەیەکدا بۆ دوو گرووپ کە دەکاتە شەش کاتژمێری وانە ووتنەوە.
6. ژمارەی کارکردن	ڕۆژی شەممە ودووشەممە و سێشەممە و چوارشەممە لە کاتژمێر ٨:٣٠- ٢:٣٠ لە هەفتەیەکدا شەش کاتژمێر وانەوتنەوە وپێنج باسی دەرچوونم لایە.
7. کۆدی کۆرس	
8. پرۆفایەلی مامۆستا	-دبلۆم لە زمان و ئەدەبی کوردی، پەیمانگەی مەڵبەندی مامۆستایان/ هەولێر(٢٠٠٠-٢٠٠١). - بەکالۆریۆس لە زمان و ئەدەبی کوردی، کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی سەلاحەدین (٢٠٠٧- ٢٠٠٨). - ماستەر لە ئەدەبی کوردی. کۆلێژی زمانی زانکۆی سلێمانی (٢٠١٣). - وەرگرتنی نازناوی زانستی (مامۆستای یاریدەدەر) لە ڕێکەوتی (٢٠١٤/١/٢٢). - وەرگرتنی نازناوی زانستی (مامۆستا) لە ڕێکەوتی (٢٠٢٤/٤/٢٣) *بڵاوکردنەوەی سێ توێژینەوە: - شێوەکانی نوستالیژیا لە شیعرەکانی پیرەمێرد و بەدر شاکر سەیابدا٢٠ اردیبهشت ١٣٩٨ هەتاوی بەرامبەر بە ساڵی (٢٠٢٠) زایینی. گۆڤاری (پژوهشنامە ادبیات کردی، دانشگاه کردستان، سنندج- دوره پنجم- شماره ٧ ١٣٩٨). - وطن برساخته در شعر اخوان ثالث و عبدالله پشیو. خرداد١٤٠٢ی هەتاوی بەرامبەر بە ٢٠٢٣زایینی. (مجله جامعه شناسی فرهنگ و هنر، دانشگاه کردستان، سنندج، تابستان ١٤٠٢). - دڵوابەستەیی ژیان لای سافی هیرانی(لە بەر ڕۆشنایی تیۆری ڤیکتۆر فرانکل)،پاییزی ٢٠٢٤ی زایینی، گۆڤاری زانکۆی سەلاحەددین بۆ زانستە مرۆڤایەتییەکان.

9. وشە سەرەکیەکان	زاراوە و چەمکی تیۆری ئەدەبی/ئەدەبیات/ دیاریکردنی ئەدەب چییە؟/ پێشینەکان چۆن ئەدەبیان دیاریکردووە؟/ رەگەزەکانی ئەدەب/ئەدەبی ئینشائی/ ئەدەبی وەسفی/وەزیفەی ئەدەب/ ئەدەبی بوون/ناوەڕۆک و شێوە/ ئایا شێوەی شیعر چییە؟/ شیعری لیریکی+ ئیپیکی+فێرکردن+دراما.

10. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

گرینگی خوێندنی کۆرسەکە: تیۆری ئەدەب تاکوو ئیستا لە ناوەندی ئەکادیمی و دەرەوەی ئەکادیمی ئەوەندە بایەخی پی نەدراوە. ئەم وانەیە بۆ قوتابیان زۆر گرنگە، چونکە قوتابیان بە سروشتی ئەدەب و پرەنسیپە بنچینەییەکانی ئاشا دەکرێن بۆ ئەوەی لە ئەدەب بگەن. واتە تیۆری ئەدەبی هەوڵێکە بۆ ئەوەی ئەو بیرۆکانەی پەیوەندیدارن بەو ڕێگایانەی مرۆڤ دەیەوی لە ئەدەب بگات دەخاتەڕوو.

11. ئامانجەکانی کۆرس

١ .ئەم وانەیە لە ڕووی تیۆرییەوە زۆر گرینگە، چونکە قوتابیبە سروشتی ئەدەب ئاشنا دەکرێت.

٢ .فراوانکردنی ئاستی ڕۆشنبیریی قوتابی، ئەویش بە باسکردنی ئەو ڕێگا و پرەنسیپانەی بە هۆیەوە لە ئەدەب دەگەین.

٣ .ئاشنابوونی قوتابیان بە قۆناغەکانی گەشەسەندنی ئەدەب، چونکە لەگەڵ بوونی مرۆڤ ئەدەب هەبووە.

٤ .ئەدەب وەکو بەشێك لە مەعریفەتناسی، پرۆسێسەیەکی فیکری و فەلسەفیە، پێوەندییەکی لەگەڵ کۆی زانستەمرۆڤایەتییەکانی دیکە هەیە.

12. ئەرکەکانی قوتابی

پێویستە قوتابی بە تەواوی پابەندی ڕێنمایی و یاساکانی ناو کۆلێژ و زانکۆ بێت. بەتایەبتی ئامادەبوونیان لە پۆلدا. ئەمەش دەبێتە هەلێک بۆ هێنانەدی دیالۆگ لەسەر بابەتەکانی ئەم کۆرسە. هاوکات قوتابی پێویستە بەردەوام خەریکی خوێندنەوە بێت لەو بوارەدا بەتایبەتی ئەو سەرچاوانەی داومانە پێی. لەلایەکی دەبێ ڕاپۆرت ئامادە بکات تاکو وەکو لایەنی پراکتیکی لەو کۆرسەدا کار بکا.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

لەم کۆرسەدا هەوڵێ پێڕەوکردنی سێستەمی دیالۆگ و گفتوگۆ لەبارەی بابەتەکان دەکرێت. ئەمەیش بە بەکارهێنانی سەبوورە تاکو قوتابیان پتر ڕوونکردنەوە وەرگرن. هاوکات بەکارهێنانی گروپ دایەلۆگ بۆ ئەوەی ئاڵوگۆڕی بۆچوون هەبێت.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

لە کۆی ساڵەکە سێ تاقیکردنەوەی قوتابیان دەکرێ، دوو تاقیکردنەوەیان هەر یەکەی لەسەر (١٠)نمرە دەبێ، ئەمە دەکاتە (٢٠) ، (١٠) نمرەش لەسەر سیمینار و وۆرکشۆپ و بەشداری قوتابی لەناو پۆل، (١٠) نمرەش لەسەر نەهاتن، دەکاتە (٤٠) نمرە، لەگەڵ (٦٠) نمرەی کۆتایی کۆرس.

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

قوتابی بە هۆی ئەم کۆرسەوە بوارێکی کارکردنی بۆ توێژینەوە لە ئەدەبیاتی کوردی بۆ دەڕەخسێت، بەتایبەتی ئەو قوتابیانەی دەیانەوێت چ وەکو نووسەر، چ وەکو توێژەر لە ناوەوە و دەرەوەی زانکۆ لە گۆڤار و ڕۆژنامەکان کار بکات. ئەمەیش سوودی لەسەر هەردوو ئاستی سەرخان و ژێرخانی دەبێت. لەسەر ئاستی ژێرخان ئەگەر توێژینەوەی ڕەخنەیی لەبارەی شیعر ە ڕۆمانی کوردی دەنووسێت. لە گۆڤار و ڕۆژنامەکان بڵاوبکاتەوە ئەوا پاداشتی ماددی دەبێت. پرۆسێسەی توێژینەوەکە دەبێتە فراوانکردنی ئاستی ڕۆشنبیریی قوتابی.

16. لیستی سەرچاوە

١.پێکهاتە و ڕاڤەی دەق، بابەک ئەحمەدی، و:مەسعوود بابایی، دەزگای نما، هەولێر.

٢.دەقی ئەدەبی (ئەدگار، چێژ)، فواد ڕەشید، دەزگای ئاراس، هەولێر.

٣.ڕەخنەی ئەدەبی و قوتابخانەکانی، چارلز برێسلێر، و:عەبدولخالیق یەعقووبی، دەزگای ئارس، ٢٠٠٢.

٤.فەرهەنگ و زاراوەی ئەدەبی و ڕەخنەیی، د.نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد، بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی، سلێمانی.

٥.هونەری شیعر، ئەرستۆ، و:عەزیز گەردی، چاپ و پەخشی ڕێنما، سلێمانی، ٢٠٠٤.

٦. تیۆری ئەدەبی، جاناتان کالر، وەرگێڕانی: عەبدولخالق یەعقووبی، دەزگای جەمال عیرفان.

٧. لێکۆڵینەوەی تیۆری ئەدەبی، رۆجەر وێبستەر، وەگێڕانی: عەتا قەرەداغی، دەزگای جەمال عیرفان.

٨. تیۆری ئەدەبی، تیری ئیگڵتۆن، وەگێڕانی: عەتا قەرەداغی، ناوەندی ئەندێشە.

٩.تیۆری کلتوری، دکتۆر حەسەن بەشیرییە، وەرگێڕانی مەنسسر تەیفووری، ٢٠٠٧.

١٠.تیۆری ئەدەبی و شێواز ناسی، پیتەر هالبێرگ و ئەوانی تر، وەرگێڕانی ئەنوەر قادرمەحەمەد، کوردۆلۆجی، سلێمانی٢٠١٠.

١١.رەخنەی بوونیاد گەری لە تیۆرەوە بۆ پراکتیزە کردن، تاهیر عەلی، چاپ و پەخشی سەردەم، سلێمانی.

١٢. نظریە الادب، رینیە ولک، ترجمە: عادل علامە.

١٣. فی نظریە الادب، شکری عزیز ماضی.

١٤. النظرية الأدبية المعاصرة، رامان سلدن، ترجمە: جابر عصفور.

١٥. نظریە ادبی نقد علمی، رامان سلدن، ترجمە: دکتر جلال سخنور و سیما زمانی، انتشارات پویندگان نور.

١٦. نظریە نقد ادبی، حسین پاینده،

١٧. نظریە های ادبی و نقد، برنا موران، ترجمە: ناصر داواران.

17. بابەتەکان			ناوی مامۆستای وانەبێژ
بابەت	ئامانجی تایبەتی	هەفتەکان	د. سەیوان ،موحەمەد تاهیر هەفتەی سێ کاتژمێر بۆ دوو گرووپ
بۆ تیۆری ئەدەبی بخوێنین؟	ئەو فاکتەر و پاڵنەرانە باس دەکەین، کە دنەمان دەدەن بۆ خوێندنی ئەم بابەتە و ڕۆڵی ئەم بابەتە لە ژیانی ئەکادیمی و ئەدەبیدا.	هەفتەی یەکەم	
تیۆری ئەدەبی چییە، ئەدەبیات چییە؟	قوتابی ئاشنا دەبێ بەو پێناسە و لێکدانەوانەی بۆ پێناسەکردنی ئەم بابەتە هەن.	هەفتەی دووەم و سێیەم	
دیارکردنی ئەدەب؟ ئایا گرنگە؟	لێرەدا ئەو بۆچوونانە باس دەکەین، کە پێناسەی ئەدەب دەکەن، لە روانگەی جیاوازەوە.	هەفتەی چوارەم	
پێشینەکان چۆن ئەدبییان دیاریکردووە؟	هەموو ئەو بۆچوونانەی پێشینان دیاری دەکەین کە ئەدەبیین دیاری کردوو بە پێی قۆناغەکان.	هەفتەی پێنجەم	
رەگەزەکانی ئەدەب	لێرەدا باسی رەگەزەکانی ئەدەب کراوە، وەک(عەلانیەت، ویژانی، خەیاڵ، هوونەری)	هەفتەی شەشەم	
وەزیفەی ئەدەب/ ئەدەبی ئینشائی/ ئەدەبی وەسفی/	قوتابیان ئاشنا دەبن بە بۆچوونانەی لەبارەی ئەدەب وەک توێژینەوەیەک لە کولتووری بە کۆی ڕەهەند و لایەنەکانییەوە، باس لە وەزیفەی ئەدەب دەکەین لە ناو ئەدەبیات دا، دواتر ئدوو جۆر ئەدەب باس دەکەین وەکوو بەشێک لە تیۆری ئەدەبی.	هەفتەی حەفتەم و هەشتەم	
شێوەی شیعری	هەموو ئەو بۆچوونە فەلسەفیانە دەهێنینەوە، کە باسی شێوە و ناوەڕۆک دەکەن.	هەفتەی نۆیەم	
زمان، مانا و ڕاڤە. ئەدبی بون و ناوەرۆک و شێوە.	لێرەدا پێداگری لەسەر زمان دەکەینەوە، کە چۆن لە لێکۆڵینەوەی زمانەوە بۆ مانا و دواتر بۆ ڕاڤەکردن دەچین. زمان ڕاڤە دەکەین بۆ بەرهەمهێنانی مانا.	هەفتەی دەیەم و یازدەم	
شیعری لیریکی و ئیپیکی	لێرەدا باس لە هەردوو جۆرەکەی شیعر دەکەین لە رووی تیۆری و مێژووییەوە.	هەفتەی دوانزە و سێزدەهەم	
شعری فێرکردن و دراما.	باسکردنە لە هونەری فێرکردن و دراما وەک لایەنی تیۆری ئەدەبییەوە.	هەفتەی چواردەهەم و پانزەهەم	

	18. نییە		
19. تاقیکردنەوەکان 1. دارشتن: پ١/ تیۆری ئەدەبی چییە؟ پ٢/ ڕەهەندە فەلسەفییەکانی تیۆری ئەدەبی چییە؟ پ٣/مێژووی تیۆری ئەدەبی کەیە؟ چۆن توێژینەوەی لێ دەکەین؟ پ٤/چۆن سروشتی ئەدەبی دیار دەکەین؟ پ٥/ پێوندی نێوان زمان و ڕەخنە چۆن دەبینیت؟ پ٦/ پێشینەکان چۆن ئەدەبیان دیاریکردووە؟ پ٧/رەگەزەکانی ئەدەب چییە؟ پ٨/ ئای شێوەی ئەدەبی بۆ تیۆری ئەدەبی گرنگە؟ پ٩/وەزیفەی ئەدەب چییە؟			
20. تێبینی تر			
21. پێداچوونەوەی هاوەڵ			